

Checklist gezond en ethisch sporten

voor erkende Vlaamse sportfederaties

Deze checklist voor erkende Vlaamse sportfederaties¹ is een hulpmiddel om na te gaan of de nodige elementen voor een onderbouwd gezond en ethisch sporten-beleid aanwezig zijn in de federatie. De checklist geeft de minimale verplichtingen en verwachtingen mee die opgenomen zijn in het **decreet gezond en ethisch sporten van 20 december 2013 (GES-decreet)** en het **decreet houdende de erkenning en subsidiëring van de georganiseerde sportsector van 10 juni 2016, laatst gewijzigd bij het decreet van 20 mei 2022** (wat betreft het integriteitsbeleid). Bovendien zet de checklist de sportfederaties ertoe aan om een onderbouwd beleid te voeren rond gezonde, ethische en integere sportbeoefening en begeleiding.

Inhoud

1.	INLEIDING EN BEGINSELEN.....	2
2.	GEZOND SPORTEN.....	2
2.1.	Beleidskader Gezond Sporten – uitgangspunten en definitie.....	2
2.2.	Verplichtingen Gezond Sporten – concreet	2
2.3.	Gezond Sporten-beleid – stap voor stap.....	3
2.4.	Sportmedisch geschiktheidsonderzoek.....	5
2.5.	Rapportering.....	6
2.6.	Ondersteuning.....	7
3.	ETHISCH SPORTEN.....	7
3.1.	Beleidskader Ethisch Sporten – uitgangspunten en definitie	7
3.2.	Thema’s	8
3.3.	Ethisch Sporten-beleid – concrete verplichtingen	8
3.4.	Integriteitsbeleid	9
3.5.	Ondersteuning.....	19
4.	CONTACT	20
4.1.	Sport Vlaanderen.....	20
4.2.	Vlaamse Sportfederatie.....	21
4.3.	Centrum Ethiek in de Sport (ICES).....	21
4.4.	Gezond Sporten (GS)	21
4.5.	Vechtsportplatform (VSP)	21

¹ sportfederaties die erkend zijn (of wensen te worden) overeenkomstig **het decreet van 10 juni 2016 houdende de erkenning en subsidiëring van de georganiseerde sportsector**, waarbij om als sportfederatie erkend te worden en te blijven, de sportfederatie aan de voorwaarde moet voldoen van een werking, statuten en huishoudelijk reglement te hebben die in overeenstemming zijn met het decreet van 20 december 2013 inzake gezond en ethisch sporten.

1. INLEIDING EN BEGINSSELEN

Via het decreet 'Gezond en ethisch sporten' (GES) en het decreet 'Georganiseerde sport' doet de overheid een beroep op **eenieders verantwoordelijkheid** op het gebied van gezond, ethisch en integer sporten, om op die manier *bij te dragen aan een kwalitatieve sportbeoefening*. De sport én de sporter staan daarbij centraal.

Gezond en ethisch sporten maken daarom idealiter **geïntegreerd** deel uit van *alle initiatieven tot sportbeoefening, de organisatie van de sport en het sportbeleid*.

Het spreekt voor zich dat elke sportfederatie **meewerkt aan het beleid** van de Vlaamse minister van Sport en Sport Vlaanderen rond gezond en ethisch sporten, en aan de initiatieven en maatregelen ter uitvoering van dat integriteitsbeleid.

Het **belang en de bescherming van het kind en de jongere** staan hierbij voorop. Elke sportfederatie heeft de *maatschappelijke opdracht* om bij te dragen tot de ontwikkeling van een sportklimaat waarbij rekening wordt gehouden met de leeftijd, de draagkracht, de behoeften en de mogelijkheden van de minderjarige sporter. Als voorbeeld stelt het GES-decreet dat dit onder meer kan gebeuren door de organisatie en de werking van *participatiestructuren* voor minderjarigen te bevorderen.

2. GEZOND SPORTEN

2.1. Beleidskader Gezond Sporten – uitgangspunten en definitie

Gezond sporten gaat over sporten op een verantwoorde en verantwoordelijke manier, waar zorg wordt besteed aan iemands fysieke en psychische integriteit, maar ook aan maatschappelijke verantwoordelijkheid en sociaal welzijn.

Gezond sporten wordt in het decreet dan ook gedefinieerd als *sporten in omstandigheden die in overeenstemming zijn met iemands fysiek, psychisch en sociaal welbevinden*.

Dit kan onder meer door omstandigheden en toestanden die negatief inwerken op de fysieke of psychische integriteit van de sporter te voorkomen en te bestrijden door doelmatige initiatieven en gepaste maatregelen.

2.2. Verplichtingen Gezond Sporten – concreet

Om aan deze uitgangspunten te voldoen, zijn concrete verplichtingen opgenomen in het decreet.

Om gezond sporten te bevorderen, moet elke sportfederatie een beleid uitwerken dat minstens:

1. een **analyse van de sportspecifieke risico's** bevat die zich kunnen voordoen bij de beoefening van de betreffende sport, alsook de maatregelen en initiatieven die zijn genomen ter voorkoming en bestrijding ervan;

2. een keuze bevat over het al dan niet aanbevelen of opleggen van een **sportmedisch geschiktheidsonderzoek**;
3. een keuze bevat over het al dan niet toepassen van **leeftijdsgrenzen**;
4. voorziet in een continue **doorstroming van (toegankelijke en relevante) informatie** erover bij haar leden²;
5. beschikbaar is in een vorm waarin, in voorkomend geval, schriftelijk of digitaal **gerapporteerd** kan worden aan Sport Vlaanderen.

Voor sportfederaties die erkend zijn overeenkomstig het decreet van 10 juni 2016 houdende de erkenning en subsidiëring van de georganiseerde sportsector, komen daar nog twee opdrachten bij:

6. informatie in geanonimiseerde en statistische vorm bijhouden van **sportspecifieke risico's en lichamelijke schade** met een weergave van de evolutie daarvan in de tijd;
7. voorzien in een duurzame betrokkenheid van minstens één **arts** in de totstandkoming en uitwerking van haar gezond sporten-beleid.

2.3. Gezond Sporten-beleid – stap voor stap

STAP 1: De federatie betreft minstens één arts bij de uitwerking van haar gezond sporten-beleid

De federatie voorziet (een team van) mensen die het gezond sporten-beleid van de federatie vormgeven, uitvoeren en opvolgen, zowel op niveau van de federatie als op niveau van de clubs en sporters (bv. een medische commissie). Dit team kan bestaan uit een divers samengestelde groep van mensen, maar bevat minstens één arts. Federaties kunnen samenwerken om een gezamenlijke pool uit te bouwen of om dezelfde arts te betrekken bij hun federatiespecifiek beleid.

Op de webpagina van Gezond Sporten lees je op welke manier medische geschiktheid ingeschakeld kan worden: [‘Template Medische Commissie Sportfederatie’](#).

STAP 2: Analyse/preventie sportspecifieke risico's

- Analyse van sportspecifieke risico's
- Preventie van sportspecifieke risico's
- Anonieme statistieken lichamelijke schade
- Informeren van leden over (preventie) van de risico's

² Voor de minderjarige sporter wordt de informatie ook beschikbaar gesteld aan de ouders of voogd of de persoon die de bewaring over de minderjarige heeft.

De federatie maakt een analyse van de sportspecifieke risico's verbonden aan de sport en van de maatregelen en initiatieven die zijn genomen ter preventie daarvan. Dit kan gebeuren op basis van literatuur en op basis van statistieken uit het verleden (bv. verzekeringsstatistieken). De federatie houdt anonieme statistieken bij over de risico's en lichamelijke schade binnen haar federatie, met evoluties in de tijd.

In de [toolbox voor sportfederaties op de website Gezondsporten.be](#) staat hoe je te werk gaat bij het uitvoeren van een risicoanalyse, en hoe je een letselpreventieprogramma opmaakt.

STAP 3: Sportmedisch geschiktheidsonderzoek

- Verplichting sportmedisch geschiktheidsonderzoek?
 - Ja/Nee
 - Voor welke groep sporters?
- Aanbeveling sportmedisch geschiktheidsonderzoek?
 - Ja/Nee
 - Voor welke groep sporters?

Deze keuze gebeurt het best op basis van de vorige stap, de analyse van de sportspecifieke risico's, rekening houdende met de aard, intensiteit en context van de sportbeoefening, andere regelgeving/reglementen (bv. internationaal)...

De federatie maakt daarbij de keuze of ze een sportmedisch geschiktheidsonderzoek verplicht en zo ja, voor welke groep sporters (bv. op basis van intensiteit van de sportbeoefening en leeftijd van de sporters). Daarnaast maakt de federatie de keuze of ze een sportmedisch geschiktheidsonderzoek aanbeveelt en zo ja, voor welke groep sporters.

Het is absoluut aan te raden deze beslissing te nemen in overleg met de arts of medische commissie van de federatie (zie stap 1).

Voor inspiratie en ondersteuning lees je op de website [gezondsporten.be](#): "[Is een sportmedisch geschiktheidsonderzoek aangeraden?](#)"

STAP 4: Leeftijdsgrenzen

Leeftijdsgrenzen voor sporters?

- Ja/Nee
- Voor welke groep sporters?

De federatie maakt een keuze of ze al dan niet leeftijdsgrenzen oplegt. Dit kan inhouden dat de federatie een minimumleeftijd oplegt voor al haar leden of voor een bepaalde groep van haar sporters, of dat ze haar sporters opdeelt in leeftijdscategorieën.

STAP 5: Leden informeren

De federatie informeert haar leden over de preventie van specifieke risico's verbonden aan het beoefenen van de specifieke sport en over de initiatieven die genomen zijn om het gezond sporten te bevorderen. De federatie informeert ook haar leden over het eigen beleid rond gezond sporten, bijvoorbeeld over haar keuze voor een sportmedisch geschiktheidsonderzoek en haar beleid rond leeftijdsgrenzen. Voor de minderjarige sporter worden ook de ouders of voogd geïnformeerd.

Denk daarbij aan een manier van communiceren die continu en duurzaam is. Beter bijvoorbeeld een rubriek op de website, waar dan op de geschikte momenten naar verwezen wordt, dan een eenmalige mailing.

2.4. Sportmedisch geschiktheidsonderzoek

Een sportfederatie **kan** een sportmedisch geschiktheidsonderzoek opleggen aan sporters die deelnemen aan een sport die onder haar rechtstreekse verantwoordelijkheid valt. Er is dus **geen decretale verplichting**. Zoals hierboven in het stappenplan al werd vermeld, moet de federatie wel kunnen **motiveren en staven waarom ze dit wel of niet aanbeveelt of verplicht**.

Het decreet stelt rond het opleggen van een sportmedisch geschiktheidsonderzoek wel de volgende **voorwaarden** voorop:

- Voor het opleggen van een sportmedisch geschiktheidsonderzoek aan sporters, moet rekening gehouden worden met *de aard en de context van de sportbeoefening*, zoals de leeftijd van de sporter, de aard van de beoefende sport, de intensiteit van de sportbeoefening en de mogelijks toepasselijke reglementaire en internationale voorwaarden voor de desbetreffende sportbeoefening.
- Als een sportmedisch geschiktheidsonderzoek opgelegd is, verschaft de sportfederatie aan de sporter *toegankelijke en relevante informatie* over de inhoud en de draagwijdte van dat sportmedische geschiktheidsonderzoek. Voor de minderjarige sporter wordt de informatie ook beschikbaar gesteld aan de ouders of voogd of de persoon die de bewaring over de minderjarige heeft.
- Het sportmedische geschiktheidsonderzoek mag uitsluitend tot doel hebben *de lichamelijke geschiktheid van de sporter te evalueren* met het oog op sportbeoefening.

- Het sportmedische geschiktheidsonderzoek kan enkel uitgevoerd worden *door een arts*.
- Een goed voorbeeld van een wetenschappelijk onderbouwd protocol voor sportmedische geschiktheid is de Vlaamse Aanbeveling Sportmedisch Onderzoek (VASO). Het VASO-platform kan een leidraad bieden aan federaties bij de beslissing omtrent het sportmedisch onderzoek. Dit kan gaan van de aanbeveling aan de leden om de vragenlijst op www.sportkeuring.be in te vullen tot de verplichting om een test te laten afnemen bij een arts met een VASO-licentie. Deze beslissing hoeft uiteraard niet gelijk te zijn voor alle leden. Er kan gekozen worden om een onderscheid te maken naar context van de sportbeoefening, zoals leeftijd en/of intensiteit (competitief/recreatief).

Sportmedisch geschiktheidsonderzoek voor topsporters

We willen dat topsporters hun gezondheid niet uit het oog verliezen, en daarom stimuleren we hen om hun sportmedische geschiktheid preventief te laten testen en blijvend op te volgen. Federaties kunnen jaarlijks vergoed worden voor de kosten die ze in dat kader gemaakt hebben. Welke topsporters komen in aanmerking?

- Sporters met een statuut topsportbelofte
- Geregistreerde topsporters of topsporttalenten
- Topsporters van het Sport Vlaanderen tewerkstellingsproject of topsportstudentenproject
- Topsporters van de Be Gold-projecten

Meer informatie over de modaliteiten van deze regeling vind je in de [rubriek topsport op de website van Sport Vlaanderen](#).

2.5. Rapportering

Over haar gezond sporten-beleid moet de sportfederatie **geen documenten indienen** bij Sport Vlaanderen, **tenzij Sport Vlaanderen daarom vraagt**. In dat geval moet de federatie binnen de 30 dagen volgende informatie aanleveren:

- de toepasselijke reglementen over het beleid van de federatie op het vlak van gezond sporten;
- het beleid van de federatie en de informatiedoorstroming naar de leden;
- de (verschillende soorten) sportmedische geschiktheidsonderzoeken die door de federatie worden aanbevolen of opgelegd, en de sporters of sportcontexten waarvoor die gelden.

Let op! De sportfederatie bezorgt Sport Vlaanderen wel **de informatie over en de contactgegevens van de arts of artsen** die duurzaam betrokken worden bij haar gezond sporten-beleid (digitaal platform).

2.6. Ondersteuning

Federaties die advies of ondersteuning wensen over hun gezond sporten-beleid of op het vlak van het sportmedisch geschiktheidsonderzoek, kunnen contact opnemen met [Gezond Sporten](#) (GS) (contactgegevens achteraan dit document). GS is door de Vlaamse minister van Sport erkend en gesubsidieerd als organisatie voor beleidsondersteuning en praktijkontwikkeling op het gebied van gezond sporten.

Zij bundelen relevante informatie voor sportfederaties in een [toolbox op hun website](#). Sporters en trainers kunnen eveneens terecht op de website www.gezondsporten.be.

Voor federaties die risicovechtsporten aanbieden, is er bijkomend nog een specifieke ondersteuning door het [Vechtsportplatform](#).

3. ETHISCH SPORTEN

3.1. Beleidskader Ethisch Sporten – uitgangspunten en definitie

Ethisch sporten is een **gezamenlijke verantwoordelijkheid** van de Vlaamse overheid, alle sportfederaties en alle sport-betrokkenen. Elke sportfederatie heeft, rekening houdend met de aard en de context van de sportbeoefening, de decretale opdracht om zelf bij te dragen aan en te waken over de **ontwikkeling van een sportklimaat** dat met ethisch sporten verenigbaar is. Er wordt daarnaast verwacht dat elke sportorganisatie **meewerkt aan het beleid van de Vlaamse overheid** inzake gezond en ethisch sporten en aan de initiatieven en maatregelen ter uitvoering van dat beleid.

Het **belang van het kind en de jongere** verdient bijzondere aandacht, zoals reeds eerder vermeld bij de beginselen vooraan dit document.

Ethisch sporten wordt in het decreet gedefinieerd als *het sporten in overeenstemming met het geheel van positieve waarden en normen en daarmee verband houdende maatregelen die eenieder in acht moet nemen met het oog op de bewaring en bevordering van de **individuele of persoonlijke integriteit** (fysieke, psychische en seksuele), **fair play** en **sociale integriteit** (solidariteit, diversiteit en inclusie):*

- *Individuele integriteit* gaat over de ‘ongeschonden toestand’ van een individu en dit zowel op fysiek, psychisch (emotioneel) als seksueel vlak.
- *Fair play* (spelintegriteit; eerlijk spel(en)) is het moreel juist beoefenen van sport, tot uitdrukking komend in het zich houden aan de geschreven (formele fair play) en ongeschreven regels (informele fair play) en een goede onderlinge omgang.
- *Sociale integriteit* is een koepelterm rond begrippen als ‘diversiteit’, ‘inclusie’ en ‘solidariteit’. Het gaat over respect in de brede zin tussen individuen en groepen (spelers, trainers, bestuur,

clubs onderling, club-federatie-sportdienst... maar bv. ook toeschouwers), waarbij ieder individu, tot welke maatschappelijke groep hij/zij ook behoort, de mogelijkheid gegeven wordt om volwaardig en in respectvolle omstandigheden deel te nemen aan sport. Het gaat dus ook om het streven naar kansengelijkheid.

We streven ernaar dat *ethische principes bewust(er) in het beleid, de doelstellingen en de werking van de sportsector* worden opgenomen, en de *positieve waarden van de sport* worden uitgedragen. Sporters verdienen het om van hun geliefde sport te kunnen genieten op een plezierige manier én in een veilige omgeving waarin eenieders integriteit gewaarborgd wordt. Zo draagt een positieve, respectvolle en ethische sportomgeving bijvoorbeeld onrechtstreeks bij aan minder drop-out van jonge sporters. Sportfederaties hebben de belangrijke en uitdagende taak om dit ethisch sportklimaat te creëren en te behouden voor hun clubs en leden.

3.2. Thema's

Het GES-decreet stelt dat, rekening houdend met de verscheidenheid in de sport, de Vlaamse overheid en de sportorganisaties (sportfederaties in het bijzonder) ethisch sporten als een aangelegenheid van **gemeenschappelijke zorg** beschouwen en ze streven naar een **gecoördineerde strategie en maatregelen** op dit gebied. Daarom werkte de sector in het verleden reeds rond enkele **jaarthema's**, die nog als inspiratie voor beleid en praktijk kunnen dienen:

- [‘Is kiezen verliezen?’, over ethisch begeleiden, ethisch handelen en ethische dilemma's](#);
- [Time Out tegen Pesten](#), over actief aan een pestvrije omgeving werken;
- Persoonlijke integriteit (zie verder);
- [Sportouders](#);
- [Wedstrijdvervalsing](#) (breder te kaderen onder sportfraude of fair play).

3.3. Ethisch Sporten-beleid – concrete verplichtingen

Het GES-decreet zelf legt geen concrete inhoudelijke of administratieve verplichtingen op inzake het algemene ethische beleid van de sportfederatie. Sport Vlaanderen kan evenwel op elk moment informatie opvragen over de wijze waarop de sportfederatie beleid of initiatieven rond ethisch sporten realiseert.

Via het decreet georganiseerde sportsector (10 juni 2016) gelden er voor zowel erkende als gesubsidieerde sportfederaties een aantal verplichtingen over een integriteitsbeleid. Drie verplichtingen zijn erkenningsvoorwaarden en dus van toepassing op erkende en gesubsidieerde

sportfederaties en op de organisaties voor de sportieve vrijetijdsbesteding (OSV's). Daarnaast zijn er nog drie specifieke voorwaarden voor gesubsidieerde sportfederaties.

Daarnaast zijn er in dit decreet aanknopingspunten voor het voeren van een ethisch sporten-beleid binnen *goed bestuur*. Tevens kunnen *ethische beleidsaccenten, initiatieven of projecten* aan bod komen binnen de beleidsfocussen. Daarbij zijn sportfederaties vrij hun eigen initiatieven te ontwikkelen of op een thema te focussen.

3.4. Integriteitsbeleid

Het thema **lichamelijke en seksuele integriteit** staat bij de sportsector als één van de prioritaire thema's op de agenda. De erkende en gesubsidieerde sportfederaties en OSV's zijn, als belangrijke partner van het sportbeleid, belangrijke actoren om actief in te zetten op dit thema. Zij zijn allen verplicht om een integriteitsbeleid te voeren, met maatregelen die de sportfederatie of OSV in acht moet nemen met het oog op de bewaring en de bevordering van de fysieke, psychische en seksuele integriteit van personen.

In het kader van haar integriteitsbeleid neemt de sportfederatie al de volgende maatregelen:

1. maatregelen om het kwaliteitsbeleid, preventiebeleid en reactiebeleid op het vlak van de fysieke, psychische en seksuele integriteit van personen te verbeteren;
2. maatregelen om risico's op grensoverschrijdend gedrag te verkleinen;
3. maatregelen om grensoverschrijdend gedrag te voorkomen en incidenten correct af te handelen.

Om te concretiseren wat precies bedoeld wordt met bovenstaande maatregelen, worden 3 erkenningsvoorwaarden en 3 subsidiëeringsvoorwaarden bepaald.

Vanaf 2023 worden 3 erkenningsvoorwaarden opgelegd aan de sportfederaties en OSV's:

1. het voorzien in een handelingsprotocol;
2. het organiseren van een aanspreekpunt integriteit;
3. het voorzien in gedragscodes.

Daarnaast wordt er nog een uitgebreid integriteitsbeleid opgelegd aan de gesubsidieerde sportfederaties dat bestaat uit:

4. het installeren van een adviesorgaan dat het integriteitsbeleid van de sportfederatie evalueert en de sportfederatie erover adviseert;
5. het voorzien in een onafhankelijk tuchtrechtelijk systeem;
6. een beleid ontwikkelen voor alle sporters en sportclubs inzake preventie, vorming en sensibilisering.

Een sportfederatie zal om in aanmerking te komen voor (nieuwe of blijvende) erkenning en bij haar subsidieaanvraag voor het volgende werkingsjaar moeten aantonen dat men voldoet aan de erkennings- en subsidiëringsvoorwaarden. Bij de rapportering over het werkingsjaar (uiterlijk 1 april volgend op het werkingsjaar) moet men aantonen wat men effectief heeft gerealiseerd.

Hieronder lijsten we deze voorwaarden op en geven we mee wat concreet verwacht wordt om hieraan te voldoen. De verwachtingen vragen concrete inspanningen. Er worden geen extra verplichtingen opgelegd die niet expliciet in de regelgeving zijn opgenomen. Daarnaast wordt zo weinig mogelijk planlast gecreëerd, maar is er wel een planning en rapportering nodig om de controle te kunnen waarborgen.

De sportfederatie toont deze zaken aan via het digitaal platform van Sport Vlaanderen. Sport Vlaanderen heeft extra blokken ingebouwd voor elk van de verplichtingen. De doelstellingen en acties op vlak van ethiek of integriteit worden best ook opgenomen in het beleidsplan, zodat het ethisch beleid deel uitmaakt van het totaalbeleid en het beleidsplan allesomvattend moet zijn (zowel inhoudelijk als budgettair).

Belangrijke datums

- **Subsidieaanvraag:** 10 september jaar x-1
Bv. 10 september 2023
Jaarlijkse aanvraag (+ voor gesubsidieerde sportfederaties en OSV's: bespreking op bilateraal gesprek)
- **Start werkingsjaar:** 1 januari jaar x
Bv. 1 januari 2024
- **Rapportering/werkingsverslag:** 1 april jaar x+1
Bv. 1 april 2025
Jaarlijkse rapportering

De sportfederaties en OSV's worden strikt gecontroleerd op vlak van het voldoen aan de integriteitsvoorwaarden. Dat gebeurt zowel via de aanvraag of controle van de erkenning, als via de rapportering.

Drie erkenningsvoorwaarden

1. **Handelingsprotocol** hebben, zodat een duidelijk stappenplan en procedure beschikbaar zijn bij vragen, meldingen of incidenten
2. **API – Aanspreekpunt Integriteit** organiseren
 - a. een of meer personen of een organisatie aanstellen als aanspreekpunt en voor de eerste opvang bij meldingen, vermoedens of vaststellingen van grensoverschrijdend gedrag.

Het aanspreekpunt integriteit handelt bij meldingen, vermoedens of vaststellingen *volgens het handelingsprotocol* van de sportfederatie en *registreert* die meldingen, vermoedens of vaststellingen. De sportfederatie kan het aanspreekpunt integriteit betrekken voor advies en hulp voor de andere aspecten van het integriteitsbeleid;
 - b. het aanspreekpunt integriteit ondersteunen om de functie optimaal uit te voeren. De sportfederatie voorziet in een duidelijk mandaat van het aanspreekpunt integriteit, dat het onafhankelijk handelen van het aanspreekpunt integriteit bevat. Dat *mandaat* is gevat in een *document*;
 - c. het aanspreekpunt integriteit bij de sporters, sportbegeleiders en andere belanghebbenden *op een laagdrempelige manier bekend te maken*. Daarbij is het aanspreekpunt integriteit *te contacteren via kanalen die los staan van de communicatiekanalen van de sportfederatie*;
 - d. de werking van het aanspreekpunt integriteit te evalueren;
3. **Gedragscode(s)** hanteren (één of meer naargelang de context) voor wie bij de werking op het niveau³ van de sportfederatie is betrokken (zoals bestuursleden, personeel, (topsport)trainers, lesgevers sportkampen van de sportfederatie ...)

Drie subsidiëeringsvoorwaarden

1. **Adviesorgaan** voorzien dat het integriteitsbeleid van de sportfederatie evalueert en de sportfederatie erover adviseert
2. **Onafhankelijk tuchtrechtelijk systeem** hebben – specifiek voor grensoverschrijdend gedrag
 - a. in tuchtreglement rubriek grensoverschrijdend gedrag opnemen

³ Het gaat in deze voorwaarde dus niet over gedragscodes op het niveau van de clubwerking (sportclubbestuurders, clubtrainers, ouders, sporters, clubsupporters ...), welke onder voorwaarde zes aan bod komt.

- b. beschikken over een onafhankelijk tuchtrechtelijk orgaan dat beschermend en sanctionerend kan optreden of doorverwijzen naar een onafhankelijk tuchtrechtelijk orgaan dat beschermend en sanctionerend kan optreden;
3. Voor haar sportclubs, sporters en andere belanghebbenden:
 - a) **preventie, vorming en sensibilisering** organiseren;
 - b) via haar **sportclubondersteuning** een integriteitsbeleid op clubniveau voeren door in haar sportclubs minstens het werken met laagdrempelige aanspreekpersonen, gedragscodes en een handelingsprotocol te stimuleren.

Verwachtingen op moment van de aanvraag/controle (voldoen op 1 januari jaar x – aantonen op 10 september x-1)

De sportfederaties en OSV's dienen op het moment van de aanvraag volgende elementen aan te tonen:

ERKENNING

1. Handelingsprotocol

- Handelingsprotocol opladen
 - Dit gaat om een handelingsprotocol op niveau van de sportfederatie. (Een voorbeeld van) een handelingsprotocol op sportclubniveau is relevant binnen derde subsidiëringsvoorwaarde.
 - De sportfederatie neemt de naam van het tuchtorgaan op in het handelingsprotocol.

2. API (aanspreekpunt integriteit)

- Naam (of namen/organisatie)
- Document dat het mandaat en onafhankelijk handelen van het API bepaalt, waar minstens volgende zaken zijn in opgenomen:
 - Duidelijke afspraken tussen sportfederatie en API over het onafhankelijk handelen, met minstens duidelijkheid over de situaties en timing waarbij de API m.b.t. cases mag en/of moet melden aan bestuur/directie.
 - De API kan in bepaalde cases en op gezette momenten in het proces anoniem directie/bestuur op de hoogte brengen/houden. Daarbij is het belangrijk dat er niet in alle gevallen door de API moet gemeld worden aan directie/bestuur.

Tip: ICES heeft een [voorbeelddocument](#) gemaakt.

- Verwijzing naar de communicatie (minstens link naar de website) waarbij volgende zaken worden gecontroleerd:
 - API is te bereiken via een GSM-nummer

- Laagdrempelig kenbaar maken van het API

Vrijblijvende tip:

- ICES heeft een [voorbeeld](#) van laagdrempelige communicatie gemaakt. Deze omvat alle elementen en een goede bewoording, die belangrijk zijn voor het laagdrempelige communiceren van het API.

- Beschikken over registratietool of -systeem ter ondersteuning van het API

Vrijblijvende tips:

- Voorzie minstens ruimte voor meldingen in verband met fysieke, seksuele en psychische integriteit (verplichting), maar voorzie eventueel ook ruimte voor andere meldingen.
- ICES heeft een voorbeeld van nuttige aspecten en onderdelen in een [registratiedocument](#).

3. Gedragscode(s)

- Gedragscode(s) opladen

- Dit gaat om gedragscodes in contexten **op niveau van de sportfederatie**.
- De gedragscode dient 1) duidelijk een onderdeel omtrent grensoverschrijdend gedrag te bevatten, dat 2) ten minste slaat op de volgende categorieën:
 - bestuurders en personeel
 - omkadering (trainers, lesgevers sportkampen, begeleiders, scheidsrechters, juryleden)
 - sporters
- De gedragscode vormt de basis voor het tuchtrechtelijk systeem! Het is belangrijk dat de sportfederatie deze link tussen beide duidelijk in de gedragscode inbouwt.

SUBSIDIERING

1. Adviesorgaan

- Samenstelling: namen ingeven of een rechtstreekse link leggen naar een specifieke pagina op de website van de sportfederatie.

Enkele vrijblijvende tips:

- Bekijk het [document](#) van ICES met tips rond de samenstelling en rol van een ethisch adviesorgaan.
- Een verankering van dit adviesorgaan in een formeel document zou goed zijn, maar is niet verplicht. Bijvoorbeeld: het bestaan van het orgaan opnemen in de statuten en de taakafbakening, samenstelling en werking opnemen in het intern reglement.

- *Dit adviesorgaan hoeft geen rol te hebben bij de aanpak van een vermoeden, vaststelling of onthulling. Het API kan in het kader van collegiaal overleg wel beroep doen op een onafhankelijk persoon van het adviesorgaan, indien dat zo bepaald is in het handelingsprotocol en in het document dat het onafhankelijk handelen van het API bepaalt.*
- *Dit adviesorgaan kan ook andere aspecten van het beleid behandelen, bijvoorbeeld: een adviesorgaan gezond en ethisch sporten.*

2. Onafhankelijk tuchtrechtelijk systeem

- Tuchtreglement opladen
- Tuchtorgaan:
 - Indien de sportfederatie kiest om aan te sluiten bij een extern/sportfederatie-overkoepelend tuchtorgaan:
 - Naam extern tuchtrechtelijk orgaan
 - Bron van verankering vermelden + bewijsdocument opladen (bv. statuten, intern reglement, tuchtreglement)
 - Indien de sportfederatie kiest om dit tuchtorgaan zelf/intern te voorzien:
 - Samenstelling (namen van de leden)
 - Bron van verankering vermelden + bewijsdocument opladen (bv. statuten, intern reglement, tuchtreglement)⁴
 - De onafhankelijkheid moet als volgt gewaarborgd en aangetoond worden:
 - Bestuursleden of personeelsleden van de sportfederatie, of hun familieleden tot in de tweede graad, mogen niet zetelen in het tuchtorgaan. Leden van de (clubs van de) sportfederatie (waarmee wordt bedoeld: sportende leden, trainers, bestuursleden, ...) mogen zetelen in het tuchtorgaan, maar mogen niet betrokken, noch geïnformeerd worden bij zaken waar hun club betrokken is.
 - Elke zaak mag louter behandeld worden door personen die op geen enkele wijze een persoonlijk belang hebben bij de zaak noch betrokken zijn geweest bij het voorafgaand onderzoek.

⁴ In statuten: het bestaan van dit tuchtorgaan (bv. tuchtcommissie, tuchtraad ...). In intern reglement: samenstelling, taakafbakening, werking.

- *Enkele vrijblijvende tips:*
 - *Een verankering van het tuchtorgaan op niveau van de statuten zou goed zijn. Verankering in bijvoorbeeld het intern reglement mag ook, indien er een duidelijke link vanuit de statuten naar het intern reglement is.*
 - *We raden aan om de werking van het tuchtorgaan (intern of extern) na een jaar activiteit te analyseren en evalueren (eventueel in een overleg met andere sportfederaties).*
 - *Houd bij het installeren en samenstellen van een intern tuchtorgaan rekening met de geldende regels inzake onafhankelijkheid van de leden ervan (zie ook [decreet niet-professionele sportbeoefenaar](#), art. 8):*

“De disciplinaire procedure en de maatregelen in de statutaire, reglementaire en contractuele bepalingen van de sportfederatie of de sportvereniging moeten de rechten van de verdediging van de niet-professionele sportbeoefenaar waarborgen. Deze waarborg is van toepassing voor zover het een tuchtregeling betreft die niet voorgeschreven is door het decreet van 13 juli 2007 inzake medisch en ethisch verantwoorde sportbeoefening.” (Dit betreft heden het antidopingdecreet van 25 mei 2012, laatst gewijzigd bij het decreet van 18 juni 2021 wat betreft de aanpassing aan de Code 2021, nvdr) “De waarborg houdt onder meer in:

1° dat de organen die bevoegd zijn om disciplinaire maatregelen uit te spreken, samengesteld zijn uit een of meer personen die op geen enkele wijze een persoonlijk belang hebben bij de zaak noch betrokken zijn geweest bij het voorafgaand onderzoek;

2° dat de zittingen openbaar zijn, tenzij op verzoek van de niet-professionele sportbeoefenaar beslist wordt met gesloten deuren zitting te houden of de openbaarheid gevaar oplevert voor de openbare orde of de goede zeden;

3° dat de procedure rekening houdt met de jeugdige leeftijd van vele niet-professionele sportbeoefenaars en ter zake aangepaste maatregelen bevat;

4° dat datgene die tuchtrechtelijk vervolgd wordt, ongeacht zijn leeftijd, minstens:
a) schriftelijk en persoonlijk op de hoogte wordt gesteld van de ten laste gelegde feiten;

b) het recht heeft om, na afloop van het onderzoek, eventueel in tegenwoordigheid van of vertegenwoordigd door een raadsman alle stukken van het dossier in te zien;

c) het recht heeft om zich bij zijn verschijning voor de instanties die bevoegd zijn om disciplinaire maatregelen uit te spreken, te laten bijstaan of vertegenwoordigen door een raadsman van zijn keuze;

d) het recht heeft om zich te laten bijstaan door een tolk als hij de Nederlandse taal niet begrijpt of niet spreekt;

e) het recht heeft om gehoord te worden, zijn middelen van verdediging voor te dragen en aanvullende onderzoeksmaatregelen te vragen;

5° dat de disciplinaire maatregelen uitgesproken worden bij gemotiveerde beslissing en vatbaar zijn voor hoger beroep bij een beroepsinstantie die minstens uit drie personen bestaat.”

3. Sportclubondersteuning

- Plan opladen in digitaal platform

Het plan moet minstens weergeven wat de sportfederatie concreet heeft gepland ten aanzien van sporters, sportclubs en andere belanghebbenden op vlak van 1) het organiseren van preventie, vorming en sensibilisering en op vlak van 2) het werken met laagdrempelige aanspreekpersonen, gedragscodes en een handelingsprotocol te stimuleren in haar sportclubs.

De sportfederaties worden niet afgerekend op de realisaties binnen de sportclubs. Dit plan en deze subsidiëringsvoorwaarde wordt als een **inspanningsverbintenis** gezien, geen resultaatsverbintenis.

- Plan opladen in digitaal platform
- Geef via het plan aan wat de sportfederatie gepland heeft (in het jaar x). Dit plan bevat minimaal een opsomming van vooropgestelde acties/activiteiten, op het vlak van
 - Preventie (acties)
 - Vorming (opleidingen, bijscholingen, vormingsmomenten)
 - Sensibilisering (acties, campagnes ...)
 - Stimuleren van de sportclubs rond het werken met laagdrempelige aanspreekpersonen, gedragscodes en een handelingsprotocol. en schetst (bij voorkeur) de planning (= vooropgestelde timing in tijdsblokken)

Verwachtingen op moment van de rapportering (1 april jaar x+1)

De sportfederaties dienen op het moment van de rapportering volgende elementen aan te tonen:

ERKENNING

1. Handelingsprotocol

Geen rapporteringsverplichting

2. API (Aanspreekpunt Integriteit)

- Evaluatie werking API
 - Document met korte schriftelijke jaarlijkse evaluatie van de werking:
 - hoe het API mandaat heeft gekregen, ondersteund wordt en kenbaar is gemaakt,
 - wat met de meldingen is gebeurd en op welke manier het API het handelingsprotocol heeft gevolgd,

- voorstellen van het API op vlak van maatregelen om het preventiebeleid en interne procedures te optimaliseren,
- ICES heeft een voorbeeld van een [rapporteringsdocument](#)

We vragen daarbij om niet per casus te rapporteren (of evalueren), maar wel casusoverkoepelend te rapporteren, zonder in detail te treden per casus (belang van discretie!). We verwachten minstens een vermelding van:

- het aantal binnengekomen meldingen,
- het aantal ontvankelijke en niet-ontvankelijke meldingen,
- het aantal doorverwijzingen per type doorverwijzing (naar tuchtorgaan, politie, ...)
- het aantal hangende en behandelde dossiers met de uitspraak/sanctie (in algemene termen en met respect voor discretie).

Bijvoorbeeld: *“Er zijn dit jaar 6 meldingen geweest, waarvan 1 niet ontvankelijk was omdat het om een melding inzake een selectieprocedure ging. We hebben voor 2 cases beroep gedaan op een moderator/bemiddeling, 1 case is naar politie gegaan, bij 2 cases hebben we ondersteuning gevraagd bij ICES en deze zijn voor behandeling naar het tuchtorgaan gegaan (de ene is daar nog hangende/lopende; bij de andere is er een schorsing van de trainer voor xx jaar uitgesproken).”*

Er is enkel een verplichting om te rapporteren over meldingen die bij de federatie-API zijn binnengekomen. Er is geen verplichting om te rapporteren over de meldingen op niveau van de club-API's (maar het mag wel).

3. Gedragscode

Geen rapporteringsverplichting

SUBSIDIERING

1. Adviesorgaan

- Aantal vergaderingen + vergaderdata (minimale vergaderfrequentie om te voldoen aan deze voorwaarde: 1x per jaar – we adviseren echter minstens 3 samenkomsten per jaar om beleidsrelevant werk te leveren)
- Indien gewenst (niet verplicht): verstrekte adviezen (los van individuele gevallen)

2. Tuchtrechtelijk systeem

Geen rapporteringsverplichting (behalve aantal hangende en behandelde dossiers + uitspraak/sanctie, wat reeds gevraagd werd via punt 2 API)

3. Preventie/vorming/sensibilisering + sportclubondersteuning

- Realisatie of bijsturing van de vooropgestelde acties opladen.
 - De rapportering geeft minstens weer wat de sportfederatie ondernomen heeft qua acties ten aanzien van de sportclubs op vlak van het stimuleren van laagdrempelige aanspreekpersonen, gedragscodes en handelingsprotocol op clubniveau.
 - De sportfederatie wordt niet afgerekend op de realisaties in de clubs. Dit plan en deze subsidiëringsvoorwaarde wordt als een inspanningsverbintenis gezien, geen resultaatsverbintenis. De inspanningen van de sportfederatie moeten wel duidelijk zijn.
 - De rapportering geeft bij voorkeur ook realisaties op clubniveau weer, bv. aantal clubs met een laagdrempelige API, eigen gedragscode en eigen handelingsprotocol.
- Rapportering opladen over de realisatie of bijsturing van de vooropgestelde acties. Deze rapportering geeft weer dat de sportfederatie minstens op de volgende vlakken realisaties deed + geeft de concrete resultaten op clubniveau weer:
 - Preventie– vorming – sensibilisering
 - Sportclubs stimuleren en ondersteunen op vlak van het werken met laagdrempelige aanspreekpersonen, gedragscodes en een handelingsprotocol

Samenvatting

ERKENNING

Voorwaarde	Aanvraag	Rapportering
API	Naam + Link naar laagdrempelige communicatie + Document onafhankelijk mandaat + Registratiesysteem	Evaluatie werking API op 3 vlakken (inclusief rapportering over meldingen)
Gedrag(s)code(s)	Document(en)	-
Handelingsprotocol	Document	-

SUBSIDIERING

Voorwaarde	Aanvraag	Rapportering
Adviesorgaan	Samenstelling	Aantal vergaderingen (verstrekke adviezen)
Tucht	a. Tuchtreglement b. Tuchtorgaan: naam/samenstelling + bewijs delegatie/verankering	a. - b. Aantal dossiers (reeds opgenomen bij rapportering API)
Preventie – vorming – sensibilisering Sportclubondersteuning	Plan	Realisatie (+resultaten op clubniveau)

3.5. Ondersteuning

Het [Centrum Ethiek in de Sport \(ICES\)](#) ondersteunt en begeleidt jouw sportfederatie bij het ontwikkelen van een ethisch sporten-beleid. ICES is erkend en gesubsidieerd als organisatie voor beleidsondersteuning en praktijkontwikkeling op het gebied van ethisch sporten.

De begeleiding en ondersteuning rond (seksueel) grensoverschrijdend gedrag kent een dubbele invalshoek:

- Ondersteuning bij **beleid** voor de verantwoordelijke ethiek
- Ondersteuning bij **incidenten** voor de federatie-API

Alle ondersteunende informatie rond het generieke kader inzake grensoverschrijdend gedrag vind je op de [website van ICES](#). Verder ontwikkelde ICES een [toolkit grensoverschrijdend gedrag](#) voor sportclubs, om invulling te geven aan beleidsvoorwaarde 3 van de subsidiëringsvoorwaarden : sportclubondersteuning.

Meer informatie over de verschillende rollen (API, intercollegiaal overleg, ethisch adviesorgaan, tuchtorgaan,...) binnen het integriteitsbeleid van een sportfederatie kan je in de [rubriek](#)

[beleidsondersteuning](#) vinden. Daar staan ook vaak gestelde vragen omtrent deze rollen en hun taken vermeld.

Voor sportfederaties die risicovechtsporten aanbieden, is er bijkomend nog een specifieke ondersteuning door het [Vechtsportplatform](#).

4. CONTACT

Voor algemene vragen kan je terecht bij Sport Vlaanderen en de Vlaamse Sportfederatie. Voor inhoudelijke vragen, ondersteuning en begeleiding kan je Gezond Sporten, ICES of het Vechtsportplatform contacteren.

4.1. Sport Vlaanderen

Afdeling Subsiëring

De dossierbeheerder van jouw sportfederatie

subsidiering@sport.vlaanderen

02 209 45 71

www.sport.vlaanderen

20

KICS – kennis- en informatiecentrum sport

Nancy Barette

Thema Gezond Sporten

nancy.barette@sport.vlaanderen

02 209 45 05

Jord Vandenhoudt

Thema Ethisch Sporten

jord.vandenhoudt@sport.vlaanderen

02 209 45 54

4.2. Vlaamse Sportfederatie

Lien Berton

Coördinator federatie- en clubondersteuning

lien@vlaamsesportfederatie.be

09 243 12 90

www.vlaamsesportfederatie.be

4.3. Centrum Ethiek in de Sport (ICES)

Evy Van Coppenolle

evy@ethischsporten.be

09 243 11 36

www.ethischsporten.be

4.4. Gezond Sporten (GS)

Sandra Lievrouw

sandra@gezondsporten.be

0473 79 92 32

www.gezondsporten.be

4.5. Vechtsportplatform (VSP)

Fran Vanderstukken

fran@vechtsportplatform.be

0467 07 42 22

www.vechtsportplatform.be

